

Includ-EU

Regionale en lokale expertise,
uitwisseling en betrokkenheid voor
meer sociale cohesie in Europa.

Huisvesting

The project is funded by the Asylum,
Migration and Integration Fund of
the European Union

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies

www.includeu.eu

Dit project wordt gefinancierd door het AMIF-fonds van de Europese Unie

De meningen in deze publicatie zijn die van de auteurs en hoeven niet per definitie de meningen van de Internationale Organisatie voor Migratie (International Organisation for Migration (IOM)) weer te geven. De gebruikte aanduidingen en de presentatie van het materiaal in de publicatie impliceren geen uitdrukking of welke mening dan ook namens de IOM betreffende de wettelijke status van een land, grondgebied, stad of gebied, of diens autoriteiten, of betreffende diens grenzen of grenslijnen.

De IOM zet zich in voor het principe dat humane en georganiseerde migratie ten goede komt aan migranten en de maatschappij. Als intergouvernementele organisatie is de IOM met haar partners actief in de internationale gemeenschap om: te helpen te voldoen aan de operationele uitdagingen van migratie, migratiekwessies beter te begrijpen, sociale en economische ontwikkeling door migratie te stimuleren, en het hooghouden van de menselijke waardigheid en het welzijn van migranten.

Deze briefing werd gefinancierd door het European Union's Asylum, Migration and Integration Fund. De inhoud van deze briefing geeft alleen de meningen van de auteur weer en is zijn/haar eigen verantwoordelijkheid. De Europese Commissie kan op geen enkele manier verantwoordelijk worden gehouden voor het gebruik van de informatie die hierin is opgenomen.

Uitgever: Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)
IOM Coordination Office for the Mediterranean
Casale Strozzi Superiore
Via L.G. Faravelli snc 00195, Rome
Telefoon: +39 06 44 23 14 28
E-mail: iomrome@iom.int
Sito web: www.italy.iom.int

Deze publicatie is uitgegeven zonder formele bewerking door de IOM.
Deze publicatie is uitgegeven zonder de goedkeuring van de IOM Publications Unit (PUB).
Deze publicatie is uitgegeven zonder officiële vertaling door de TRS Unit.

Foto omslag: www.pexels.com / Daniel NETTESHEIM

© IOM 2023

Enkele rechten voorbehouden. Dit werk is beschikbaar gemaakt onder de [Creative Commons Attribuzione - Non commerciale - Non opere derivate 3.0 OIG](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode) (CC BY-NC-ND 3.0 IGO)*

Voor verdere specificaties verwijzen we naar het [Copyright e i Termini di utilizzo](#). Deze publicatie mag niet worden gebruikt, gepubliceerd of verder worden verspreid voor doeleinden die primair zijn gericht op of bedoeld zijn voor het behalen van commercieel voordeel of monetaire vergoeding, met uitzondering van educatieve doeleinden, bijvoorbeeld om te worden opgenomen in leerboeken.

* <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>

INHOUDSOPGAVE

Introductie.....	5
Projectbeschrijving Includ-EU.....	5
Doel van de briefing.....	6
Korte introductie van het actieplan voor integratie en inclusie.....	6

Het recht op huisvesting volgens de internationale wetgeving over mensenrechten.....	7
---	----------

Huisvestigingsvoorwaarden voor IBZ's in de EU.....	8
Invloed van COVID-19 op toegang tot huisvesting voor IBZ's.....	9
Beperkende maatregelen.....	10

Huisvestigingscontext in de Includ-EU-landen.....	11
Griekenland.....	12
Italië.....	14
Nederland.....	15
Roemenië.....	16
Slovenië.....	17
Spanje.....	19

INHOUDSOPGAVE

Bevordering van meer inclusief huisvestingsbeleid en -praktijken voor IBZ's in Europa..... 21

Het garanderen van financiële en materiele ondersteuning.....	22
Ondersteuning van gezamenlijke huisvestingsoplossingen.....	26
Ontwikkeling van op vertrouwen gebaseerde huisvestingsnetwerken.....	28
Stadsvernieuwing.....	30
Aanpakken van speciale behoeften.....	32

Includ-EU's bijdrage aan inclusievere huisvesting..... 35

Pilotproject Includ-EU.....	36
-----------------------------	----

Conclusies..... 37

Bibliografie..... 39

Introductie

Projectbeschrijving Includ-EU

Door het erkennen en benutten van de diversiteit van territoriale benaderingen en expertise op het gebied van integratie richt Includ-EU zich op het bijdragen aan het vormen van meer inclusieve en hechte gemeenschappen door het versterken van transnationale kennis en ervaringen uitwisselen en het opzetten van samenwerking en partnerschappen tussen de lokale en regionale autoriteiten van Griekenland, Italië, Nederland, Roemenië, Slovenië en Spanje. Gefinancierd door het fonds voor asiel, migratie en integratie van de Europese Unie, is het project gericht op:

- a) het verbeteren van kennis en capaciteiten voor het faciliteren van de integratie van onderdanen van derde landen;
- b) het implementeren en beoordelen van pilotprojecten die de integratie van IBZ's op regionaal en lokaal niveau bevorderen;
- c) het opzetten van een informeel netwerk van regio's en lokale autoriteiten met verschillende expertiseniveaus. Het Includ-EU-project speelt in op de diversiteit van territoriale benaderingen evenals bestaande politiek en praktijken op het gebied van integratie.

Doel van de briefing

Eén van de specifieke doelstellingen van het project is het versterken van de kennis en capaciteiten van lokale en regionale partijen voor het implementeren van innovatieve integratiemaatregelen, waaronder door de analyse van bestaande goede praktijken en de formulering van thematische beleidsaanbevelingen. Deze briefing maakt onderdeel uit van een ingewikkelde opgave die bestaat uit het in kaart brengen van meerdere succesvolle stakeholders, partnerschappen op meerdere niveaus en met publieke-private samenwerking in verschillende dimensies van de inclusie van onderdanen van derde landen (IBZ's), zoals beschreven in het nieuwe EU-actieplan inzake integratie en inclusie 2021-27, in de zes doellanden van het Includ-EU-project.

Deze briefing analyseert de huisvestingscontext voor migranten in Griekenland, Italië, Nederland, Roemenië, Slovenië en Spanje, met een focus op de mogelijke implicaties voor hun integratievooruitzichten. Deze briefing presenteert ook innovatieve praktijken die bijdragen aan het verbeteren van toegang tot adequate en betaalbare huisvesting voor IBZ's en doet aanbevelingen aan beleidsmakers over een holistisch huisvestingsbeleid voor migranten in de EU.

Korte introductie van het actieplan voor integratie en inclusie

Eind 2020 presenteerde de Europese Commissie het nieuwe EU-actieplan voor integratie en inclusie 2021-2027 (hierna het actieplan). Hoewel de verantwoordelijkheid voor het integratiebeleid primair bij de lidstaten ligt, heeft de EU een grote variëteit aan maatregelen opgesteld als stimulans en ondersteuning voor nationale, regionale en lokale autoriteiten evenals de burgermaatschappij in hun pogingen integratie te bevorderen. Het huidige actieplan stelt de prioriteiten voor het integratiebeleid, stelt concrete acties voor, biedt een leidraad en bakent de financieringsmogelijkheden af voor het omzetten van beleid in de praktijk. De beleidsprioriteiten die bepaald zijn in dit actieplan omvatten: inclusief onderwijs en opleiding, verbeteringen van werkmogelijkheden en erkenning van vaardigheden, bevordering van toegang tot gezondheidszorg met een focus op het stroomlijnen van gendergerelateerde behoeften en toegang tot adequate en betaalbare huisvesting.

De pijler huisvesting van het EU-actieplan legt de nadruk op de noodzaak voor het garanderen van betaalbare huisvesting en bevordert niet-gescheiden, waardige, toegankelijke en betaalbare huisvesting. In dit opzicht liggen de instrumenten voor integratie en inclusie voornamelijk in handen van nationale, regionale en lokale autoriteiten, waar actie op Europees niveau gericht is op het faciliteren en bevorderen van samenwerking.

Het recht op huisvesting volgens de internationale wetgeving over mensenrechten

Het recht op adequate en betaalbare huisvesting wordt erkend in verschillende instrumenten voor internationale mensenrechten als een fundamenteel recht. Om deze reden is het garanderen van toegang tot huisvesting een kerncomponent van het integratiebeleid dat gericht is op IBZ's.

Naast het strikte materiële aspect, wordt het handhaven van het recht op huisvesting beschouwd als cruciaal voor de menselijke waardigheid en persoonlijke ontwikkeling, evenals een voorwaarde voor het genieten van andere rechten. Artikel 25.1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens stelt dat "Eenieder recht [heeft] op een levensstandaard die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waarbij inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten (...)." Dezelfde bepaling wordt herhaald door artikel 11 van het internationale verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, dat het recht op een behoorlijke levensstandaard, inclusief toegang tot huisvesting, uitdraagt.

Het aanpakken van breed verspreide discriminatie is een topprioriteit van integratiebestuur voor het handhaven van het fundamentele recht op huisvesting. Het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie stelt dat "Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe rassendiscriminatie in alle vormen te verbieden en uit te bannen en het recht van eenieder, zonder onderscheid naar ras, huidskleur of nationale of etnische afkomst, op gelijkheid voor de wet te waarborgen, met name wat betreft het genot van de volgende rechten: (...) het recht op huisvesting" (artikel 5 (e) (iii)).

Voor specifieke doelgroepen, met name voor die IBZ's die internationale of aanvullende bescherming krijgen, zijn extra ondersteuning en diensten beschikbaar. Artikel 21 van het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen stelt dat "Wat de huisvesting betreft, zullen de Verdragsluitende Staten, (...) de rechtmatig op hun grondgebied verblijvende vluchtelingen zo gunstig mogelijk behandelen en in elk geval niet minder gunstig dan vreemdelingen in het algemeen onder dezelfde omstandigheden." [nadruk toegevoegd].

Huisvestingsomstandigheden voor IBZ's in de EU

Recente gegevens over toegang tot huisvesting in de EU suggereren dat het garanderen van adequate accommodatie in het afgelopen decennium steeds moeilijker is geworden. Tussen 2010 en 2019 zagen de huizenprijzen een stevige opwaartse trend met een totale verhoging van 19 procent. In dezelfde periode stegen de huren met 13 procent, met een stijging in de meeste lidstaten (Eurostat 2020a: 12).

Naarmate huizenprijzen en huren stijgen, nemen de woonlasten een groot deel van het huishoudbudget voor hun rekening en kunnen ze een last worden. Gemiddeld gebruikten huishoudens in 2019 een vijfde van hun beschikbare inkomen voor woonkosten. Voor mensen die risico lopen op armoede was dit cijfer 39,3 procent (Eurostat 2020a: 15).

Als gevolg hiervan werd 11,8 procent van de EU-bevolking die in steden woont, overbelast met huisvestingskosten. Dit betekent dat huisvestingskosten meer dan 40 procent van het beschikbare inkomen uitmaken. Daarentegen had slechts 7 procent van de huishoudens op het platteland last van te hoge huisvestingskosten (Eurostat 2020a: 15), waarbij een accommodatie buiten de stedelijke gebieden over het algemeen betaalbaarder is).

Gegevens over huisvestingsomstandigheden voor IBZ's geven een hoger risico op sociale uitsluiting en ontbering aan vergeleken met de rest van de bevolking. In 2019 hadden IBZ's in de EU de meeste kans in een overbevolkt gebied te wonen (36%), terwijl hetzelfde cijfer voor autochtonen ongeveer 17 procent was (Eurostat 2020b).

IBZ's hadden ook te maken met het hoogste cijfer voor wat betreft overbelasting van huisvestingskosten in de EU. Ongeveer 25 procent van hen worstelde om de huisvestingskosten te kunnen betalen, vergeleken met 19 procent van inwoners uit andere EU-lidstaten en 9 procent van autochtone inwoners (Eurostat 2020b).

Ondanks dat IBZ's recht hebben op huisvesting op dezelfde voet als andere inwoners, hebben zij te maken met belangrijke belemmeringen in de toegang tot adequate accommodatie in hun gastland.

Andere inwonersgroepen hebben ook te maken met enkele van deze belemmeringen en die omvatten **onbetaalbare huisvesting, verkeerde afstemming van vraag en aanbod** van huisvesting in economisch aantrekkelijke gebieden, een stagnerende huizenmarkt en stijgende bouwkosten en **knelpunten in sociale huisvesting**.

Een hoge mate van werkloosheid en werkonzekerheid **zijn andere belemmeringen voor de inclusie van IBZ's op het gebied van huisvesting**. Hoewel IBZ's grotendeels inkomen genereren, hebben ze vaak zwakke of kortlopende contracten. Hierdoor kunnen ze niet voldoen aan de strenge garantievereisten voor huurcontracten en kunnen ze zich de steeds meer stijgende woonlasten niet veroorloven, vooral in grote stedelijke centra of in gebieden met een hogere kans op werk.

Andere belemmeringen voor toegang tot huisvesting ontstaan als gevolg van de status van IBZ's en omvatten:

- **terughoudendheid, discriminatie of antimigrantensentiment:** dit varieert van terughoudendheid van huisbazen of verzet van burens tot regelrechte weigering van accommodatie. Dit dwingt IBZ's vaak tot het accepteren van uitbuitende en erbarmelijke woonomstandigheden;
- **beperkende vereisten** voor toegang tot sociale huisvesting, met name vereisten voor ingezetenschap en aanbatalingen, die vaak discriminerend blijken te zijn;
- **gebrek aan informatie of kennis** over wettelijke rechten en administratieve procedures: **taalbarrières** maken toegang tot gespecialiseerde informatiediensten moeilijker.

Deze barrières voor inclusie voor huisvesting stellen IBZ's bloot aan hogere risico's van verlengde onzekerheid, **marginalisering** en sociaal-ruimtelijke afscheiding en tot grotere risico's op uitzetting (FEANTSA en Abbé Pierre Foundation, 2018).

De beschikbaarheid van behoorlijke accommodatie speelt ook een belangrijke rol waarbij IBZ's kunnen **genieten van andere rechten**, zoals familiehereniging, toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en de arbeidsmarkt en in bredere zin, om volwaardige leden van de lokale gemeenschappen te worden.

IBZ's die in onzekere of informele accommodaties wonen, met illegale wooncontracten, kunnen hun verblijfsregistratie niet verkrijgen. Als gevolg hiervan hebben ze geen toegang tot gekoppelde diensten. Het aanpakken van huisvestingsinclusie is cruciaal; niet alleen voor het garanderen van de huisvestingsrechten van IBZ's, maar ook voor het **verdedigen van een bredere reeks aan sociale rechten**.

Sommige IBZ-groepen kunnen te maken hebben met **intersectionele discriminatie** bij het zoeken naar accommodatie en hebben daarom speciale aandacht nodig. Migranten zonder documenten hebben geen toegang tot huisvestingsprogramma's en zijn vaak uitgesloten van systemen voor noodhuisvesting. Bovendien leidt de afwezigheid van hun verblijfsregistraties tot een algemene onderschatting van de echte huisvestingsbehoeften. Andere groepen, zoals niet-begeleide migrantenkinderen, IBZ's met gezondheidsproblemen, seizoenwerkers en slachtoffers van op gender gebaseerd geweld, kunnen **gerichte maatregelen voor huisvestingsondersteuning** nodig hebben.

Invloed van COVID-19 voor toegang tot huisvesting voor IBZ's

De COVID-19-pandemie verergerde de al bestaande maatschappelijke ongelijkheden waar IBZ's mee te maken hebben en maakte toegang tot adequate huisvesting voor hen moeilijker. Terwijl de IBZ's een klein deel van de besmette bevolking in Europa vertegenwoordigen, werden degenen met onzekere huisvestingsomstandigheden of woningnood hard getroffen.

Het **gebrek aan geschikte ruimten voor verplichte quarantaine** was een probleem waar IBZ's onevenredig veel mee te maken hadden. Degenen die in aanmeldingscentra, informele nederzettingen of dakloos waren, konden niet in zelfisolatie gaan en fysieke afstand bewaren. Ze hadden ook te maken met slechte hygiënische omstandigheden vanwege opsluiting in overvolle centra. In sommige gevallen, zoals in Griekse aanmeldcentra, werd beweging voor de bewoners beperkt en weggaan was niet toegestaan met uitzondering van één vertegenwoordiger per gezin of bewonersgroep voor het voorzien in de basisbehoeften.

Woningnood, uitbuiting en segregatie werden verergerd door de sanitaire noodsituatie. Naarmate de financiële bijstand stop gezet wordt en de economische recessie en het verlies van

banen verergeren, worden de huisvestingsvooruitzichten voor IBZ's somberder. De huurprijzen bleven stijgen, waardoor huren voor veel mensen onbetaalbaar werd, inclusief IBZ's (Housing Europe 2021). Eén van de grootste problemen in de aanmerking genomen landen is het **verlies van accommodatie** vanwege het verlies van een baan. Dit leidde tot een toegenomen vraag naar tijdelijke, goedkope huisvesting voor degenen zonder werk, inclusief de autochtone bevolking.

Ten slotte had het **gebrek aan toegang tot geverifieerde informatie over COVID-19** direct invloed op de gezondheid en het welzijn van IBZ's. Ondersteunende diensten waren dicht en het publiek moest zich aanpassen aan het verstrekken van diensten op afstand. **Administratieve procedures duurden langer** door de beperkingen die opgelegd waren voor de fysieke aanwezigheid van cliënten in de diensten. Dit leidde tot langere wachttijden voor toegang tot sociale huisvesting en het verlaten van aanmeldcentra.

Meer in het algemeen leidde de pandemie tot een verschuiving van de aandacht weg van bestaande uitdagingen: zolang de structurele factoren genoemd in de introductie en de andere uitdagingen waar IBZ's mee te maken hebben bij toegang tot huisvesting niet worden aangepakt, is de kans groot dat de situatie alleen maar slechter wordt.

Beperkende maatregelen

Tegen deze achtergrond zijn bestaande beste praktijken aangepast voor het omgaan met de nieuwe uitdagingen in huisvesting en leefomstandigheden. Mitigerende maatregelen varieerden van vergunningen en uitstel van ontruiming tot directe financiële steun en betere toegang tot informatie.

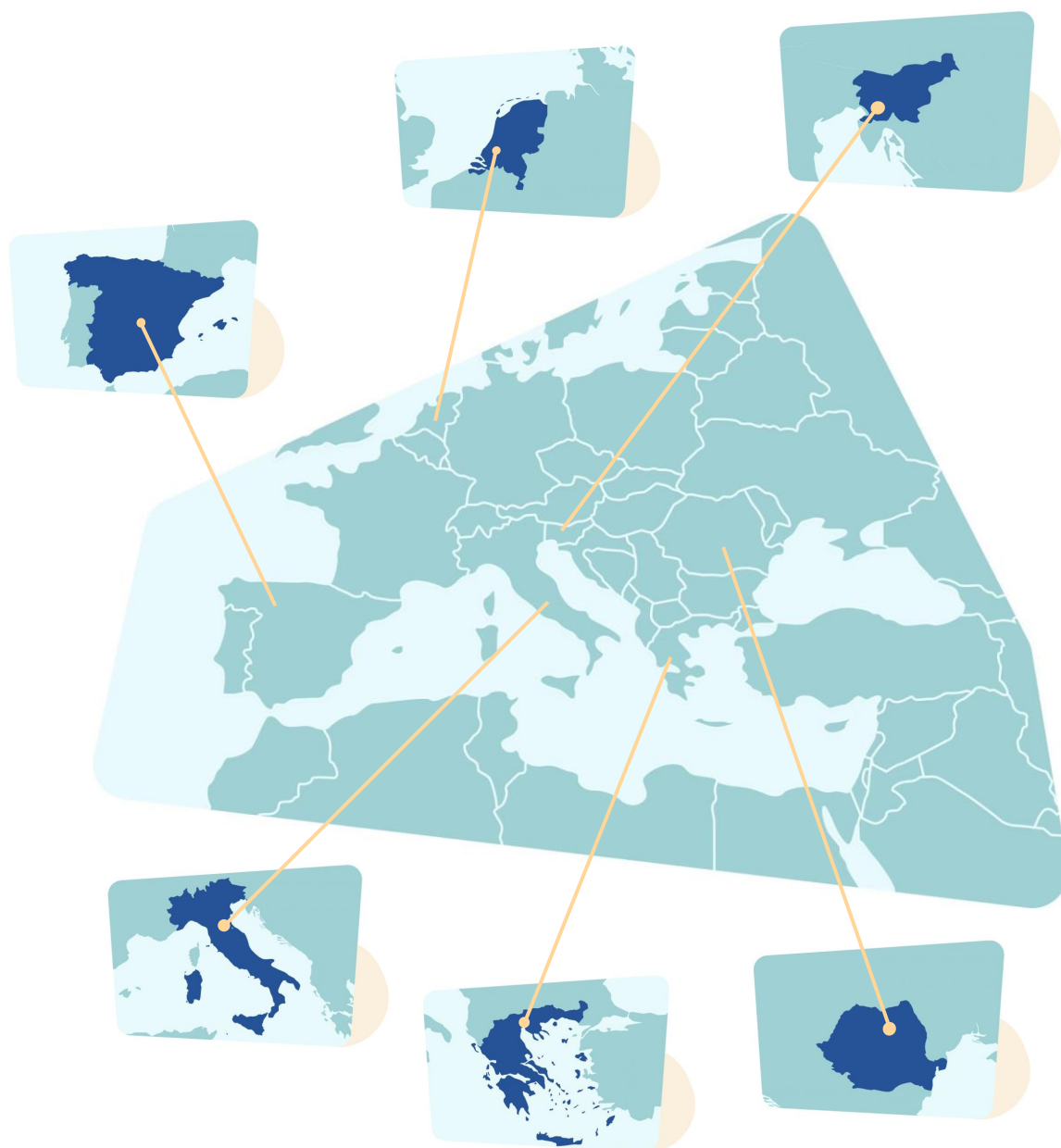
Sommige landen, inclusief Italië, verlengden **verblijfsvergunningen** en andere belangrijke documenten waardoor toegang tot de ondersteunende noodmaatregelen kan worden gewaarborgd. Dezelfde verlenging werd ook verleend met betrekking tot verblijf in ontvangstcentra voor asielzoekers en houders van internationale bescherming die tijdens de lockdown het ontvangststelsel moesten verlaten. In Italië mochten gemeenten tweedelijns ontvangstcentra (SIPROIMI) opnemen op de locaties voor zelfisolatie of quarantaine.

Voor wat betreft **financiële steun** verstrekten sommige regio's in Italië naast andere nationale uitkeringen extra huursteun. Lazio stelde bijvoorbeeld een fonds in met als doel het geven van toegang hiertoe voor IBZ's die woonachtig zijn in deze regio. Dezelfde maatregelen werden overgenomen door een aantal gemeenten, inclusief Turijn en Milaan. Die laatste gemeente verlengde de ontvangstperiodes in nachtopvangplekken tot eind mei en opende een COVID-19-hotel waar mensen met moeilijke huisvestingssituaties gratis konden verblijven in het geval van vereiste quarantaine.

Naast de ontvangst- en financiële maatregelen die hierboven werden genoemd, werden er stappen genomen om **communicatie- en informatiediensten** te verbeteren. In Nederland ontwikkelden Parnassia Groep, Pharos en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum de handleiding "Oog voor diversiteit tijdens de coronapandemie", met advies en praktische tips voor professionals die verantwoordelijk zijn voor het welzijn van migranten. In Italië publiceerden verschillende regio's en gemeenten informatie op hun websites en activeerden gratis informatienummers. De derde sector en internationale organisaties speelden een belangrijke rol om dit mogelijk te maken.

Huisvestingscontext In de Includ-EU-landen

Terwijl de barrières en uitdagingen zoals hierboven beschreven voor een groot deel worden gedeeld door alle Europese landen, zijn er **bijzonderheden op landelijk niveau**, afhankelijk van de migratiegeschiedenis, algehele economische en huisvestings situatie en nationaal welzijns- en integratiebeleid.

Griekenland

In Griekenland is er geen samenhangend sociaal huisvestingsbeleid voor kwetsbare groepen. **Bezuinigingen in sociale uitgaven** in de crisis medio 2000 leidden tot een abrupte toename van armoede en sociale uitsluiting (FEANTSA, 2012: 7). Het gevolg hiervan is dat huisvestingsbehoeften traditioneel worden aangepakt door particuliere entiteiten of **informeel** door netwerken van familiesteun, in plaats van openbaar beleid.

Vormen van beschikbare huisvestingssteun omvatten diensten voor het voorkomen van dakloos worden, nooddiensten, overgangaccommodatie en diensten voor huisvesting en sociale integratie (Kourachanis, 2015: 114). **Nooddiensten** zijn de meest gangbare vorm van sociale steun (Kourachanis, 2017). Onder de bestaande **preventieve maatregelen** is huursubsidie beschikbaar voor alle inwoners, inclusief IBZ's die legaal in het land verblijven voor minimaal vijf opeenvolgende jaren en voldoen aan specifieke vereisten om in aanmerking te komen. De nooddiensten omvatten dagopvang voor daklozen en nachtopvang. Lokale NGO's bieden ook diensten voor gaarkeukens, sociale apotheken en sociale kruideniers.

Nationale autoriteiten zijn verantwoordelijk voor **ontvangstprogramma's** voor vluchtelingen en asielzoekers. De overheid financiert HELIOS, een groot integratieprogramma geïmplementeerd door IOM, die probeert grote openbare ontvangstcentra te ontlasten en vluchtelingen in staat te stellen te zoeken naar particuliere woonruimte (zie afbeelding 1). Het officiële accommodatiesysteem voor asielzoekers bestaat uit:

- a) accommodatie in de ontvangst- en identificatiecentra op de eilanden in het noordoosten van de Egeïsche Zee en in de noordoostelijke stad Fylakio;
- b) Tijdelijke accommodatiecentra (kampen) op het Griekse vasteland;
- c) accommodatie en huisvesting in appartementen en gebouwen in stedelijke gebieden.

Naast de ontvangstfase, onder de Griekse wet, krijgen houders van internationale bescherming alle noodzakelijke assistentie voor kwesties met betrekking tot huisvesting onder de toepasselijke condities voor Griekse burgers, rekening houdend met de noodzaak om gelijke kansen voor toegang tot accommodatie te garanderen.

Naarmate de betaalbaarheid van woningen en de levensomstandigheden steeds precairder worden, is in Griekenland de meerderheid van IBZ's overbelast door huisvestingskosten (70,2%), bijna twee keer zoveel als Griekse burgers (34,3%) die ook worstelen met het betalen van de accommodatie waarin ze wonen. Bijna de helft van de IBZ's wonen in een overvol huishouden (49,7%) in vergelijking met 28,9% van de Griekse staatsburgers (Eurostat 2020b).

De belangrijkste uitdagingen die we aantreffen bij IBZ's in Griekenland zijn:

- **taalbarrières:** bij het verlaten van het ontvangstsysteem hebben houders van internationale bescherming geen kennis van het Grieks. Dit brengt problemen met zich mee voor het tijdig uitvoeren van administratieve procedures en voor het ondertekenen van wettelijk bindende documenten, inclusief huurovereenkomsten;
- **onvoldoende middelen** voor het dekken van de eerste huisvestingskosten;
- **slechte verspreiding van informatie** en dienstenstroomlijning, wat leidt tot administratieve vertragingen;

- **tegenzin of weigering van eigenaren van onroerend** goed om te huren aan IBZ's vanwege zorgen dat houders hun maandelijkse betalingen blijven voldoen, zorgen over schade aan hun eigendommen, vreemdelingenhaat;
- **tekort** aan betaalbare appartementen, vooral in stedelijke gebieden.

Italië

De Italiaanse grondwet noemt het recht op huisvesting in artikel 47.2, waarin wordt gesteld dat toegang tot huisvesting moet worden bevorderd via adequate sociale steunmaatregelen. De geconsolideerde wet inzake immigratie disciplineert toegang tot huisvesting voor IBZ's en verleent toegang tot sociale huisvesting op gelijke voet met Italiaanse staatsburgers, op voorwaarde dat aan specifieke vereisten wordt voldaan.

Voor asielzoekers en houders van internationale bescherming wordt huisvesting direct of indirect

verzorgd door de staat. Volgens de erkenning van internationale bescherming wordt toegang tot huisvesting en tot de onroerendgoedmarkt beheerst door dezelfde geldende regels voor niet-Europese staatsburgers en op gelijke wijze als voor Italiaanse staatsburgers. Een extra ontvangstperiode, de zogenaamde SIPROIMI, wordt indien nodig gegarandeerd.

Tussen 2001 en 2010 is het aantal mensen dat te maken heeft met ernstige woningnood in Italië verdrievoudigd, hoewel ongeveer 72 procent van de bevolking eigenaar is van het huis waarin hij/zij/het gezin woont. Slechts 15,8 procent van het totaal aantal huizen is **beschikbaar voor verhuur**, terwijl slechts 2,7 procent valt onder sociale huisvesting of sociale huur. Grote stedelijke gebieden zijn gebieden waar huisvestingsproblemen zijn geconcentreerd, hoewel plattelandsgebieden ook te maken hebben met problemen van **sociale huisvesting** en **gettovorming**. In deze context heeft 11,1 procent van de bevolking te maken met dit probleem tegen een Europees gemiddelde van 5,6 procent. Volgens ISTAT (2015) bestond in 2014 58,2 procent van de daklozen in Italië uit buitenlandse staatsburgers.

Volgens een recent onderzoek uitgevoerd door IOM (2019) is **wantrouwen of discriminatie** door mogelijke huisbazen één van de belangrijkste obstakels op het pad richting zelfstandig wonen in Italië. Makelaars zijn vaak niet bereid om te fungeren als tussenpersonen voor mogelijke IBZ-huurders. De netwerken van kennissen of landgenoten compenseren dus het gebrek aan andere kanalen voor het garanderen van accommodatie. Een ander kritieke kwestie is het **tekort aan huurwoningen en de hoge kosten**, vooral in de grote steden, waar onroerend goed ook wordt gebruikt voor de ontvangst van toeristen. Italië heeft daarentegen ongebruikt en vervallen onroerend goed in kleine steden en gebieden die te maken hebben met teruglopende bevolkingsaantallen.

Om deze problemen en het tekort aan sociale huisvesting aan te pakken, hebben organisaties in de derde sector een reeks innovatieve instrumenten ontwikkeld, meestal sociale huisvesting genoemd. Deze initiatieven worden bevorderd en gefinancierd door overheidsinstanties, organisaties in de derde sector en particuliere entiteiten (bijv. liefdadigheidsfondsen, banken en particulieren). Deze projecten zijn echter meestal kleinschalig en alleen geconcentreerd in enkele gebieden.

Nederland

In Nederland bereikt het overbelastingspercentage voor huisvesting 23,7 onder niet-EU-staatsburgers, terwijl dit 10,9 procent is voor nationale staatsburgers (Eurostat 2020b). Evenzo leeft slechts 4,6 procent van de Nederlandse staatsburgers in overbevolkte condities, terwijl meer dan een kwart (27,6%) van niet-EU-staatsburgers niet over voldoende kamers beschikt (Eurostat 2020b9).

Over het algemeen is de identificatie van beschikbare huizen voor houders van een permanente verblijfsvergunning uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de **gemeenten**.

Vanwege al lang bestaande **huisvestingstekorten** waar alle bewoners mee te maken hebben, heeft het garanderen van goedkope huisvesting een crisniveau bereikt, waarbij gemeenten in de Randstad (centrale provincies inclusief de vier grootste steden) het meest worden getroffen.

Om deze last te delen krijgen alle gemeenten van de Nederlandse overheid een **quotum** toegewezen van houders van verblijfsvergunningen en vluchtelingen voor wie ze huisvesting moeten regelen. Het quotum is gebaseerd op de algemene bevolking van de gemeente en het aantal houders van een verblijfsvergunning op een wachtlijst voor huisvesting. Tijdens de piek van de migranteninstroom in 2015–2016 ontstond een aantal **huisvestingsinitiatieven vanuit de gemeenschap**. Deze omvatten creatieve oplossingen zoals het omvormen van gevangenissen in huisvesting, het huisvesten van migranten samen met studenten of ouderen in institutionele accommodaties en het gebruik van vakantiehuizen en recreatieparken als huisvesting. Enkele van deze initiatieven worden nog steeds gebruikt in tijden van nood.

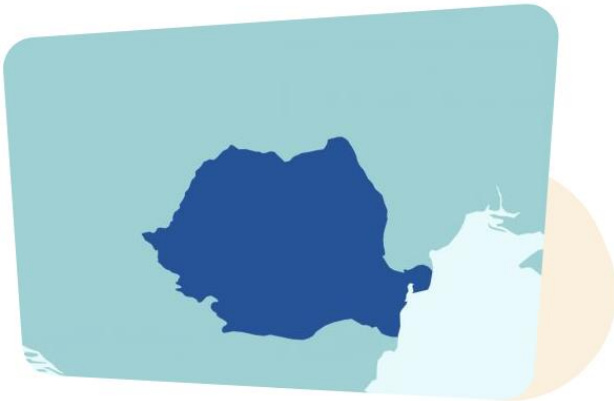
De ontvangst van een verblijfsvergunning, onder leiding van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA), staat asielzoekers toe te verplaatsen van asielzoekerscentra naar de lokale gemeenschap en actief deel te nemen in hun eigen onderdompelende manier van integratie.

Hervestigde vluchtelingen daarentegen krijgen **vooraf toegewezen huisvesting** voordat ze in Nederland aankomen. Net als bij andere houders van verblijfsvergunningen wordt het soort accommodatie en de locatie toegewezen vanuit het register van sociale huisvesting op basis van individuele profielen (werkgeschiedenis, onderwijsbehoeften, medische zorgen, gezinssamenstelling, enz.). Af en toe worden alleenstaande asielzoekers en vluchtelingen samen gehuisvest in gedeelde huisvestingsregelingen. Houders van verblijfsvergunningen hebben geen andere opties als ze niet tevreden zijn met de toegewezen woning, hoewel ze vrij zijn om zelf naar alternatieven te zoeken zonder de ondersteuning van het COA of de gemeente.

Houders van verblijfsvergunningen hebben het recht om een sociale uitkering aan te vragen om de kosten van de huur te dekken en toegang tot regelingen voor openbare leningen (of subsidies, afhankelijk van de gemeente) voor het inrichten van hun woningen naar eigen smaak.

Roemenië

In Roemenië hebben houders van internationale bescherming **dezelfde rechten** voor toegang tot sociale huisvestingsschema's als Roemeense staatsburgers. De lokale autoriteiten zijn verantwoordelijk voor het verstekken van sociale huisvesting binnen de grenzen van beschikbare middelen. Als er geen huizen beschikbaar zijn dekt de Algemene Inspectie voor Immigratie tot 50 procent van de huurkosten op de particuliere markt voor maximaal één jaar. Een klein deel van degenen die een aanvraag doet voor sociale huisvesting of

huursubsidie ontvangt deze echter daadwerkelijk.

Het huren van een ruimte op de particuliere markt in Roemenië is niet zo moeilijk als dat het geval kan zijn in andere landen in West-Europa, hoewel de prijzen **onbetaalbare** niveaus bereiken in aantrekkelijke metropolen. De particuliere markt voor onroerend goed wordt gekenmerkt door een hoge mate van **informaliteit** met bijbehorende risico's van **uitbuiting van woningen**.

Sociale huisvesting in Roemenië werd geleidelijk aan een nationaal probleem na de val van het communistische regime. De golf van privatisering leidde tot een scherpe daling van het onderhoud en de bouw van sociale woningen. Sindsdien hebben de autoriteiten weinig gedaan om de bouw ervan te stimuleren. In tegenstelling tot andere landen in West-Europa waar particuliere en commerciële investeerders ook sociale woningen bouwen, zijn in Roemenië lokale autoriteiten de enige verantwoordelijke partijen voor het leveren. Aangezien Roemenië één van de eerste landen in de Europese Unie is met sociale **woningnood**, blijft het aanpakken van dit probleem een topprioriteit.

Ondanks een algemeen gebrek aan specifieke gegevens over toegang tot huisvesting in Roemenië, is een belangrijk probleem waar IBZ's in Roemenië mee te maken hebben de **tegenzin** van huiseigenaren om hun eigendom te verhuren aan buitenlanders die geen Roemeens spreken en/of geen verblijfsvergunning hebben. Om echter de vergunning te krijgen, moeten buitenlanders zich aanmelden met een huurcontract bij de belastingdienst, een voorwaarde waaraan veel huisbazen niet willen voldoen om belasting te ontduiken. Kortom, het wijdverspreide wantrouwen ten opzichte van buitenlanders maakt het in het algemeen moeilijker voor IBZ's om particuliere accommodatie te vinden.

Slovenië

Volgens artikel 78 van de Sloveense Grondwet, moet de lidstaat garanderen dat burgers passende huisvesting kunnen vinden. Het nationale hervestigingsprogramma van 2015–2025 erkent de toenemende instroom van bevolking naar stedelijke centra door internationale migratie, net als de behoefte aan serieuze behandeling van huisvestingsproblemen waar migranten mee te maken hebben. In het programma ontbreken echter maatregelen om dit probleem direct aan te pakken.

Begin 2018 leefde 80 procent van de migranten in Slovenië in kleine appartementen. Gegevens laten zien dat de gemiddelde grootte van migrantenhuishoudens 5,8 procent kleiner was vergeleken met het Sloveense gemiddelde. Daarnaast is het bezit van eigen woningen onder Sloveense staatsburgers 77 procent, vergeleken met 14,8 procent onder IBZ's (Eurostat, 2020b).

Vanwege het **tekort aan woningen**, zowel in de non-profitsector als op de particuliere markt, is het moeilijk om betaalbare accommodatie in Slovenië te vinden. Daarnaast hebben migranten vaak te maken met financiële problemen bij het huren van een appartement en is de kans groter dat ze wonen in een **overvolle accommodatie** of slechtere **leefomstandigheden** vergeleken met autochtone bewoners (OECD/Europese Unie, 2015). Eurostat (2020b) geeft aan dat bijna 40 procent van de niet-EU-bevolking in Slovenië in een overvol huishouden woonde, terwijl het algemene overbevolkingscijfer 10,3 procent was. Ongeveer 13,5 procent van de IBZ's in Slovenië ervoer een last in woonlasten, vergeleken met 3,6 procent van nationale staatsburgers.

Het overheidskantoor voor ondersteuning en integratie van migranten (UOIM) biedt huisvestingsondersteuning aan asielzoekers en houders van internationale bescherming. Via een openbare inschrijving selecteert UOIM non-gouvernementele organisaties voor de implementatie van oriëntatie- en integratie-ondersteuning. De reikwijdte van de bijstand omvat arbeidsbemiddeling, openen van bankrekeningen, zoeken naar geschikte particuliere huisvesting en communicatie met huisbazen, onderwijsondersteuning en advisering.

Migranten en vluchtelingen ervaren vaak **huisvestingsdiscriminatie**, wat subtiel en moeilijk te bewijzen kan zijn. Veel eigenaren zijn niet bereid hun eigendommen aan migranten te verhuren, vooral niet aan grote gezinnen, of weigeren contracten te registreren. Als resultaat daarvan hebben migranten te maken met problemen bij toegang tot andere sociale diensten.

Non-profit huisvesting is alleen toegankelijk voor Sloveense en EU-staatsburgers die voldoen aan de voorwaarde voor permanente huisvesting in de gemeente waar de woning is gelegen, net als andere criteria. Houders van internationale bescherming hebben het recht op huisvestingsuitkeringen zoals het recht op een maandelijkse huurtoelage voor de periode van 18 maanden, wat kan worden verlengd tot drie jaar.

Gebrek aan informatie en **taalbarrières** zijn twee van de andere uitdagingen voor migranten in Slovenië. Informatie over huisvestingsmogelijkheden is beschikbaar gesteld via diverse initiatieven op projectbasis,

zoals het DRIM-initiatief¹ of de website Info Tujci², onderhouden door het Sloveense Ministerie van Binnenlandse Zaken.

¹ [Najemanje nepremičnin – Danube Compass](#)

² [InfoTujci – Informacije za tujce](#)

Spanje

Recente gegevens over huisvestingsintegratie in Spanje suggereren dat IBZ's te maken hebben met moeilijker leefomstandigheden vergeleken met Spaanse staatsburgers. Ongeveer 34 procent van niet-EU-staatsburgers wordt overbelast met woonlasten, terwijl hetzelfde cijfer voor Spaanse staatsburgers 6,4 procent is. Accommodatieomstandigheden zijn ook minder geschikt voor IBZ's vergeleken met Spaanse staatsburgers. Slechts 4,4 procent van de laatstgenoemde groep leeft in overvolle omstandigheden, terwijl hetzelfde percentage voor niet-EU-staatsburgers 21,6 procent

bereikt (Eurostat 2020b).

De Spaanse wet stelt dat buitenlanders met een legaal verblijf in het land het recht hebben op openbare huisvestingsbijstand onder de voorwaarden die vastgesteld zijn door de bevoegde autoriteiten. Buitenlanders met langdurige verblijfsvergunningen hebben het recht op dergelijke bijstand onder dezelfde voorwaarden als Spaanse staatsburgers.

Het Spaanse ontvangststelsel, beheerd door het Ministerie van Inclusie, Sociale Zekerheid en Migratie (MISSM), is ontworpen om huisvesting te bieden aan migranten, asielzoekers en vluchtelingen die het Spaanse grondgebied hebben betreden. Ontvangstcentra voor asielzoekers worden hoofdzakelijk gefinancierd door het MISSM en beheerd door NGO's. Huisvesting voor houders van internationale bescherming wordt verstrekt in instellingen die gefinancierd worden door de staat tot 18 maanden (of 24 maanden voor extreem kwetsbare situaties). Tijdens deze periode ontvangen vluchtelingen ondersteuning bij het vinden van onafhankelijke accommodatie. Niet-reguliere immigranten worden ook opgevangen in accommodatiefaciliteiten die gefinancierd worden door de overheid en geleid door diverse NGO's in Spanje. De duur van het verblijf in deze faciliteiten is tot drie maanden, hoewel verlengingen worden gegeven voor kwetsbare situaties.

Het door de staat geleide ontvangstmodel in Spanje, ongeacht het profiel van de begunstigden, omvat ondersteuning door maatschappelijk werkers, toegang tot zorg, psychologische ondersteuning, arbeidsbemiddelingsdiensten en overige zaken. Integratieprogramma's zijn ontworpen en geïmplementeerd door regionale en lokale overheden en variëren aanzienlijk afhankelijk van de doelgroep (d.w.z. o.a. vluchtelingen, asielzoekers en reguliere migranten). Samen met alle bovengenoemde huisvestingsfaciliteiten die gegarandeerd worden door openbare middelen, zijn er talrijke programma's die ondersteund worden door particuliere entiteiten en religieuze organisaties die opvang bieden aan migranten ongeacht hun administratieve status.

Het gemeentelijk register (Padrón Municipal) is één van de bijzonderheden van de Spaanse integratiecontext. Het Padrón Municipal is een administratief register waar bewoners in de gemeente worden gemeld. Geregistreerde gegevens bevatten een bewijs van verblijf in de gemeente en van het woonadres. Alle inwoners in Spanje moeten zich registreren in het Padrón van de gemeente waarin ze normaal gesproken wonen. Voor elke inwoner bevat de registratie in het Padrón alleen de voor- en achternaam, geslacht, adres, nationaliteit en geboortedatum en ID-nummer.

Het Padrón is niet alleen bruikbaar voor statistische doeleinden. Het is ook onmisbaar voor toegang tot gemeentelijke diensten en voor het uitvoeren van administratieve formaliteiten. Het is belangrijk dat in

sommige gemeenten buitenlanders zich kunnen registreren ongeacht hun administratieve status, waardoor ze toegang hebben tot gemeentelijke diensten.

Bevordering van meer inclusief huisvestingsbeleid en- praktijken voor IBZ's in Europa

Includ-EU-landen hebben een breed spectrum aan initiatieven gestart die gericht zijn op het versterken van de inclusie van IBZ's voor huisvesting en verbeterde toegang tot de huizenmarkt. Maatregelen omvatten het verstrekken van financiële en materiële bijstand bij het zoeken naar accommodatie, investeren in gezamenlijke huisvestingsoplossingen en het bevorderen van de ontwikkeling van netwerken op basis van persoonlijk vertrouwen om de tegenzin van huisbazen tegen te gaan. Andere goede praktijken tonen aan hoe het mogelijk is te werken voor betere inclusie voor huisvesting terwijl er ook wordt bijgedragen aan stedelijke regeneratie en, in bredere zin, het welzijn van de hele gemeenschap. Ten slotte voorzien een aantal acties op dit gebied in speciale huisvestingsbehoeften, inclusief die van niet-begeleide migrantenkinderen en IBZ's die gezondheidsproblemen hebben.

1. Het garanderen van financiële en materiële ondersteuning

Er zijn een aantal initiatieven ontwikkeld voor het bieden van financiële en materiële bijstand aan IBZ's op hun weg naar zelfstandig wonen. De overgang van accommodatie in ontvangstcentra naar particuliere of openbare huisvesting is een belangrijke stap in het integratieproces en één waar obstakels voor nieuwkomers zich opstapelen voor andere bestaande uitdagingen voor huisvesting die op nationaal niveau bestaan.

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden en exploitatie van woningen, achterstelling en dakloos zijn te voorkomen, zijn partnerschappen op meerdere niveaus aangegaan voor het aanbieden van tijdelijke accommodatie, indien nodig het verstrekken van instrumenten voor het benaderen van de particuliere onroerendgoedmarkt of openbare huisvesting en helpen bij het zoeken naar een nieuwe woning via bemiddelingsdiensten.

In de meeste gevallen blijft financiële bijstand een noodzakelijk instrument om de installatiekosten te kunnen betalen en appartementen te garanderen voor huur, vooral in stedelijke gebieden.

Het is belangrijk dat maatregelen voor het bevorderen van volledige zelfstandig wonen samengaan met een reeks andere initiatieven gericht op **arbeidsbemiddeling**, toegang tot **diensten** waaronder **zorg** en juridisch advies, **taalopleiding** en bemiddelingsdiensten. De onderstaande voorbeelden laten zien hoe cruciaal het is een **holistische benadering** toe te passen voor huisvestingsintegratie die ook maatregelen op andere gebieden van het integratiebeleid toepast.

1 © William FORTUNATO / pexels.com

Goede praktijken in één oogopslag

Bevorderen van onafhankelijk leven via huisvestingsverordening - Griekenland

Uitvoerende partij(en): IOM Griekenland, katholieke hulpdiensten (CRS), Deense vluchtelingenraad Griekenland (DRC Griekenland), Griekse raad voor vluchtelingen (GCR), Solidarity Now, INTERSOS, Gemeentelijk ontwikkelingsbureau Thessaloniki S.A. (MDAT), Metadras, Regionaal ontwikkelingsbureau PLOIGOS van Kreta en de instelling voor algemeen nut van de gemeente Livadeia KEDHL, Technology and Human Resources Institute (IATAP)

HELIOS is een pilot-integratieproject dat gericht is op het ondersteunen van houders van internationale bescherming op hun pad richting integratie in de Griekse samenleving. Het project biedt diensten die onafhankelijk leven bevorderen, inclusief huursubsidies, integratiecursussen, werkondersteuning, taalopleiding, integratiemonitoring en sensibilisering van de gastgemeenschap.

In aanmerking komende begunstigden worden ondersteund in het zoeken naar een appartement, door het uitvoeren van de relevante formaliteiten en het verzenden van een huurovereenkomst voor het aanvragen van huursubsidies. De projectactiviteiten worden gefaciliteerd door:

- gespecialiseerde workshops en één-op-één sessies voor huurprocedures en -vereisten;
- tolkdiensten tijdens bezoeken aan appartementen of vertaling van documenten;
- het faciliteren van contacten met eigenaren van appartementen;
- het matchen met andere begunstigden die geïnteresseerd zijn in het delen van een appartement;
- verhuiskosten;
- een website (www.heliospiti.com) met geselecteerde advertenties geïdentificeerd door IOM en zijn accommodatiepartners. De website is de bron waar begunstigden beschikbare woningen kunnen vinden en kunnen rekenen op projectbemiddeling met huisbazen.

HELIOS wordt geïmplementeerd door de IOM en partners met ondersteuning van de Griekse overheid en wordt gefinancierd door het Directoraat-generaal van de Europese Commissie voor Migratie en Binnenlandse Zaken.

Regionale en lokale autoriteiten spelen een belangrijke rol in HELIOS. Enkelen zijn partners in het project, bieden de faciliteiten voor de lokale integratie leercentra, werken samen met IOM en andere partners zoals het gemeentelijk ontwikkelingsbureau Thessaloniki S.A (MDAT), het regionale ontwikkelingsbureau PLOIGOS van Kreta en de instelling voor algemeen nut van de gemeente Livadeia KEDHL. Andere regionale en gemeentelijke autoriteiten organiseren stedelijke werkgroepen over integratie en wisselen beste praktijken en ervaringen uit. De integratieraden voor migranten (MIC's) dragen bij aan HELIOS door contact te onderhouden met vluchtelingen en projectactiviteiten te bevorderen.

Lucca's agentschap voor huisvesting: Het matchen van vraag en aanbod op de huizenmarkt – Italië

Uitvoerende partij(en): Fondazione Casa Lucca (consortium van gemeenten van de provincie Lucca, organisaties in de derde sector en het agentschap van huurders en huiseigenaren)

Agenzia Casa werd opgericht in 1998 door de gemeenten Lucca en Capannori na een initiatief van de regio Toscane. Tegenwoordig bevat het de gemeenten Lucca, Capannori, Porcari en Massarosa. Het wordt beheerd en gefinancierd door Fondazione Casa Lucca, opgericht in 2007 door dezelfde entiteiten.

Het doel van Agenzia Casa is het bieden van ondersteunende diensten voor huisvesting voor IBZ's, waaronder degenen die de ontvangstcentra verlaten en Italiaanse gezinnen die te maken hebben met huisvestingsproblemen, door het afstemmen van vraag en aanbod op de particuliere markt.

De activiteiten omvatten:

- bemiddelingsdiensten bij het zoeken naar accommodatie en huurovereenkomsten sluiten;
- interventies voor directe huur;
- management van een garantiefonds voor het ondersteunen van begunstigden en de duurzaamheid van de huisvestingsprojecten te garanderen;
- opleidingen over huisvestingsregels en onderhoud voor het opbouwen van vertrouwen tussen eigenaren en toekomstige huurders;
- adviesdiensten beheerd door partners van het agentschap om begunstigden te begeleiden bij de ondersteunende diensten voor huisvesting die beschikbaar zijn in het gebied, in samenwerking met maatschappelijke diensten en organisaties in de derde sector;
- Bouw en management van vastgoed bedoeld voor het verstrekken van onderdak op korte of middellange termijn (sociale huisvesting, tijdelijke accommodatie en projecten voor co-huisvesting);
- projecten inzake inclusie van huisvesting en stedelijke regeneratie van leeggelopen gebieden.

Alle betrokken gemeenten en organisaties in de derde sector maken deel uit van de administratieve leiding van Fondazione Casa Lucca die de activiteiten coördineert en monitort.

De betrokken gemeentes financieren het garantiefonds, wat de contractregeling en registratiekosten bevat en het beheerfonds, dat de personeelskosten dekt. Vakbonden, inclusief de nationale vakbond van huiseigenaren en huurders, maken ook deel uit van het projectnetwerk en overzien, naast het aanbieden van adviesdiensten, het algemeen beheer van huurovereenkomsten.

Extra ondersteuning voor huisvesting voor houders van internationale bescherming - Slovenië

Uitvoerende partij(en): Overheidskantoor voor de integratie en ondersteuning van migranten (UOIM) en NGO's geselecteerd via openbare concurrentie

UOIM richt zich op het ondersteunen van houders van internationale bescherming bij het zoeken naar geschikte en betaalbare accommodatie bij het verlaten van de ontvangstcentra. Hiervoor heeft UOIM gratis twee integratiehuizen en andere accommodaties beschikbaar. Jongere houders van internationale bescherming die nog naar school gaan hebben toegang tot studentenslaapzalen onder dezelfde voorwaarden als Sloveense staatsburgers.

UOIM coördineert alle activiteiten wat betreft accommodatie. Integratie-adviseurs zorgen voor het ondersteunen van elke houder bij het zoeken naar een huis met de hulp van een tolk. UOIM is ook verantwoordelijk voor het geven van informatie over het proces van het zoeken naar een huis met hulp van samenwerkende NGO's. Op deze manier hebben houders van internationale bescherming toegang tot verschillende soorten accommodaties afhankelijk van hun behoeften.

Vinden van "Een nieuw huis" in Cluj-Napoca - Roemenië

Uitvoerende partij(en): Directoraat sociale en medische assistentie, gemeente Cluj-Napoca

"Een nieuw huis" is een initiatief van de gemeente Cluj-Napoca. Het is gericht op het verstrekken van materiële en medische hulp voor kwetsbare gezinnen en personen ongeacht hun land van oorsprong, geloof, leeftijd of geslacht. De aangeboden diensten omvatten maandelijkse financiële bijstand, maaltijden aangeboden door het sociale eethuis van de gemeente, voorlichting en werkadvies, ondersteuning bij het aanmelden van migrantenkinderen op school, psychologisch advies, financiële bijstand voor huur en toewijzing van sociale huizen.

De noodzaak om IBZ's te beschouwen als in aanmerking komend voor het ontvangen van bijstand werd gezien door het Directoraat voor maatschappelijke en medische bijstand in het eerste integratieproject gefinancierd onder het AMIF nationale programma in 2016–2017. Het project werd geïmplementeerd in samenwerking met de Human Defence League Cluj- Napoca en IOM. Het keek naar de directe betrokkenheid van IBZ's woonachtig in Roemenië om hun specifieke behoeften te identificeren.

Het Directoraat voor maatschappelijke en medische bijstand is verantwoordelijk voor het toetsen van de economische en medische situatie van elk gezin of elke persoon die om bijstand vraagt. Als de gezinnen of personen voldoen aan de in aanmerking komende criteria, bereidt het Directoraat een interventieplan voor. Meestal heeft dit betrekking op toegang tot een maandelijkse financiële bijstand voor het dekken van de huurkosten van een appartement, sociale huizen, medische diensten, educatieve diensten, gesprekken met mogelijke werkgevers.

2. Ondersteuning van gezamenlijke huisvestingsoplossingen

2 © FOX / pexels.com

Positieve initiatieven in Includ-EU-landen laten zien dat gezamenlijke huisvestingsoplossingen succesvol zijn wat betreft het voldoen aan **directe behoefte aan huisvesting, sociale inclusie** in de lokale gemeenschap versterken en **zelfstandig wonen** op lange termijn opbouwen.

Gezamenlijke huisvestingsoplossingen variëren van gedeelde flats voor jongeren tot solidariteitsgebouwen voor verschillende categorieën bewoners met huisvestings- of sociale kwetsbaarheden. Deze initiatieven helpen bewoners op **woonlasten te besparen en sterkere interpersoonlijke banden** te creëren (zie hoofdstuk 3). Gezamenlijke huisvesting pakt ook de behoeften van de **lokale gemeenschap** aan, waarbij wordt aangetoond dat inclusie van IBZ's voordelig is voor alle betrokkenen.

Als nieuw model van samenleven in stedelijke en niet-stedelijke gebieden, blijkt gezamenlijke huisvesting

overdraagbaar te zijn tussen landen en lokale contexten, reagerend op huisvestingsproblemen door het bevorderen van nabijheid en **solidariteit** tussen generaties en culturen en via **wederzijdse ondersteuning** en participatie in socialisatie-activiteiten.

Goede praktijken in één oogopslag

Auntie Gessi's huis in Turijn: een uitgebreid antwoord op lokale huisvestingsbehoeften - Italië

Uitvoerende partij(en): Fondazione Compagnia di San Paolo, samen met de gemeente Turijn en diverse organisaties in de derde sector

Het "solidariteitsgebouw" in Turijn, Gessi straat, ook bekend als tante Gessi's huis, is een initiatief dat in 2008 gestart werd door de gemeente Turijn, in samenwerking met de Salesiaanse Jeugdbond en met de financiële steun van Fondazione Compagnia di San Paolo.

Gessi's huis bestaat uit 30 appartementen, 18 appartementen toegewezen aan ouderen in openbare huisvesting, 8 appartementen voor kwetsbare mensen gemeld door de sociale dienst van de

gemeente (inclusief alleenstaande ouders, alleenstaande vrouwen en jongeren met risico op sociale uitsluiting) en vier voor “Pleeggezinnen” die de andere bewoners ondersteunen. Tijdelijke bewoners wonen tot 18 maanden in de appartementen. IBZ’s zijn zowel tijdelijke begunstigden als pleeggezinnen.

Gessi’s huis omvat een centrum van de sociale diensten van Turijn dat geopend is voor de buurt en een dagopvang voor de ouderen, wiens activiteiten worden beheerd met de ondersteuning van de huurders.

Het project is gericht op het bevorderen van een samenlevingsmodel gebaseerd op generatie-overschrijdende en interculturele solidariteit en wederzijdse hulp. Het doel van het solidariteitsgebouw is het versterken van de zelfstandigheid van de bewoners en de ontwikkeling van langdurige solidariteitsnetwerken onder bewoners. Om dit te bereiken, omvat het project participatieve planning en activiteitenbeheer waarbij huurders worden betrokken.

Tante Gessi’s huis diende als een model voor vergelijkbare projecten in Turijn en elders in Piedmont en in Liguria. Het is ook een zinvol voorbeeld van publieke-private samenwerking met bijdrages van de gemeente en Fondazione Compagnia di San Paolo aan het project.

De gemeente Turijn is eigenaar van het gebouw en overziet zowel het beheer als de selectie van nieuwe huurders. De Salesiaanse Jeugdbond beheert het project en, samen met zijn netwerk, biedt deze op maat gemaakte steun voor de begunstigden, organiseert activiteiten voor de buurt, leidt pleeggezinnen op en overziet alle financiële aspecten. Fondazione di Compagnia di San Paolo draagt financieel bij en door het delen van ervaringen in het faciliteren van toegang tot huisvesting.

De bewoners van tante Gessi’s huis spelen een belangrijke rol in het succes van het project. Het solidariteitsgebouw kan ook rekenen op de steun van NGO’s en particuliere instellingen zoals het uitzendbureau Adecco, dat zorgt voor de arbeidsbemiddeling van de huurders.

Parma’s Tandem: bouwen aan zelfstandige huisvesting van jongeren - Italië

Uitvoerende partij(en): CIAC en de gemeente Parma

Tandem is een co-huisvestings- en sociaalnetwerkproject gestart in 2016. Het is gericht op Italianen en houders van internationale bescherming tussen 18–29 jaar. Het initiatief biedt een interculturele ervaring gecombineerd met professionele opleiding en activiteiten voor “actief burgerschap”.

Tandem ontwikkelt zich over twee appartementen in het centrum van Parma, respectievelijk uitgeleend aan een particuliere en religieuze vereniging. Huurders betalen een gereduceerde huur en nemen deel aan een cursus van 20 uur aangeboden door CIAC om hun vaardigheden beschikbaar te maken voor het project en voor andere lokale initiatieven voor sociale inclusie.

binnen acht huisvestingseenheden. Huurders wordt ook gevraagd actief deel te nemen aan het leven van de lokale gemeenschap via bewustwordingsacties en vrijwillige activiteiten. Deze activiteiten worden bevorderd door CIAC Onlus in samenwerking met het solidariteitsforum, het plaatselijke interculturele centrum, de universiteit van Parma, het netwerk van scholen voor vrede en Movimento dei Focolari. Na een opleidingsperiode met CIAC-medewerkers organiseren Tandem-huurders activiteiten voor de lokale gemeenschap, inclusief buurtdiensten, activiteiten voor de ouderen (bijv. thuiswinkelen), theaterworkshops, entertainment voor kinderen en Italiaanse cursussen.

Tandem is een voorbeeld van wederzijdse ondersteuning met een op de gemeenschap gebaseerde benadering voor sociale inclusie. Door het faciliteren van sociale netwerken en informele steun, wordt sociale samenhang en de interculturele dialoog versterkt. De vrijwillige activiteiten uitgevoerd door medebewoners hebben een dubbele impact op gemeenschapsniveau: ze ondersteunen de meest kwetsbare mensen woonachtig in het gebied van de appartementen en faciliteren de ontwikkeling en consolidatie van sociale netwerken (hoofdstuk 3).

Terwijl een benadering voor meerdere stakeholders wordt gebruikt, richt dit initiatief zich ook op het versterken van vluchtelingen op een delicaat moment tijdens hun integratiepad (d.w.z. het verlaten van het ontvangststelsel) en garandeert het de duurzaamheid van hun inclusie voor huisvesting door het versterken van hun sociale netwerken.

De activiteiten worden geïmplementeerd door de gemeente Parma samen met CIAC, die de ervaringen van medebewoning beheert en monitort, de cursussen aanbiedt en extra ondersteuning geeft tijdens andere lopende initiatieven. Medebewoners hebben ook een belangrijke rol en worden gevraagd een actief deel van het leven in de gemeenschap te spelen.

Als onderdeel van het SIPROIMI-ontvangststelsel maakt Tandem deel uit van het coördinatie- en monitoringmechanisme ingesteld door de SIPROIMI centrale dienst en de Nationale vereniging van Italiaanse gemeenten (ANCI).

3. Ontwikkeling van op vertrouwen gebaseerd huisvestingsnetwerken

Omdat **discriminatie** of **tegenzin** van huisbazen aanzienlijke belemmeringen blijven voor de zelfstandige huisvesting van IBZ's, biedt het opbouwen van op vertrouwen gebaseerde ondersteuningsnetwerken een oplossing voor huisvestingsbehoeften op korte en lange termijn.

Op persoonlijk vertrouwen gebaseerde netwerken ontwikkeld via gezamenlijke huisvestingsoplossingen (zie hoofdstuk 2) of via gerichte initiatieven **verkleinen waargenomen verschillen** tussen IBZ's en andere bewoners, **faciliteren** het verstrekken van materiële garanties en **versterken** de positieve effecten van materiële ondersteuning voor huisvesting.

Projecten die inspelen op onmiddellijke huisvestingsbehoeften, terwijl ook de ontwikkeling van op vertrouwen gebaseerde interpersoonlijke netwerken wordt versterkt, zijn om drie redenen bijzonder succesvol. Ze spelen in op huisvestingsbehoeften op korte termijn, bevorderen **deelname van IBZ's** en gevoel van thuishoren in hun nieuwe lokale gemeenschappen en verhogen de kansen op het **vinden van zelfstandige toekomstige accommodatie** door een beroep te doen op persoonlijke ondersteuningsnetwerken.

3 © Tasiana SYRIKOVA / pexels.com

Goede praktijken in één oogopslag

Xarxa d'Hospitalitat - Gastvrijheidsnetwerk in Barcelona - Spanje

Uitvoerende partij(en): Fundació Migra Studium

Xarxa d'Hospitalitat ("Gastvrijheidsnetwerk") is een initiatief van de Migra Studium stichting en de Jezuïetendienst voor migranten in Barcelona. Het netwerk biedt accommodatie voor migranten tot 9 maanden met een "buddy" of begeleidende persoon. Het doel van het netwerk is het creëren van links tussen migranten, pleeggezinnen en buddy's, voor het bevorderen van individuele zelfstandigheid.

In 2019 hebben meer dan 50 pleeggezinnen zich aangesloten bij het netwerk en 39 pleeggezinnen zijn opgezet, inclusief 6 voor minderjarigen. Sinds het opstarten van het project hebben 63 gezinnen en gemeenschappen zich aangesloten bij het netwerk, waarbij onderdak en gastvrijheid wordt geboden voor 65 mensen.

Tijdens de COVID-19 noodsituatie werd het netwerk, als antwoord op de groeiende behoefte aan huisvesting, uitgebreid door het openen van de Arrupe gemeenschap, een gastvrijheidsgemeenschap in Sant Cugat del Vallès (provincie Barcelona) in centra verstrekt door de Sociëteit van Jezus. Maximaal 10 personen gaan samenwonen, begeleid door het Migra Studium team en vrijwilligers. Wat betreft de toekomst werkt het netwerk eraan het aantal gezinnen dat migranten wil huisvesten uit te breiden.

Kansrijke Koppeling – Verhuizen laten werken in Nederland

Uitvoerende partij(en): Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)

In Nederland hebben migranten, bij ontvangst van een asielvergunning, het recht om te verhuizen van het asielzoekerscentrum naar een vooraf geïdentificeerde woning in het land. Tot 2017 werden migranten willekeurig verhuisd over ontvangende gemeenten op basis van de beschikbaarheid van huisvesting. Kansrijke Koppeling is een poging van het COA om voor de verhuizing de gemeente en het soort accommodatie te identificeren dat het beste bij de individuele profielen past.

Het initiatief bouwt voort op de veronderstelling dat migranten, wanneer zij in geografische locaties wonen die bij hun loopbaanambities, zorgbehoeften, gezinsbehoeften, netwerk- en onderwijsbehoeften passen, ook een betere positie hebben om sneller te integreren. Bij het selecteren van de geschikte gemeente voor verhuizing wordt er sterk rekening gehouden met de loopbaanambities om het potentieel van migranten voor integratie op de arbeidsmarkt te optimaliseren.

Voorafgaand aan de verhuizing stelt het COA de profielen van migranten samen door gesprekken over hun achtergrond. Deze informatie wordt overgebracht naar een onlinedatabase die quota toewijst aan elke gemeente. Na de match wisselen COA-personeel en de ontvangende gemeente informatie

uit om voor te bereiden op de verhuizing, inclusief het identificeren van de juiste accommodatie en het bieden van ondersteuning in toegang tot de arbeidsmarkt.

4. Stadsvernieuwing

4 © Lisa SUMMER / pexels.com

Adequate huisvesting is vaak onbetaalbaar of niet-beschikbaar in grote stedelijke centra, met toenemende druk die wordt gelegd op de onroerendgoedmarkt door toerisme en de stijgende vraag van ingezetenen die meer garanties kunnen bieden dan instromende IBZ's. Buiten de grote steden hebben andere gebieden te maken met leegloop en toenemende aantallen ongebruikt en vervallen onroerend goed.

Kleine gemeenten hebben een groot potentieel voor sociale inclusie. Ze bieden niet alleen achtergelaten, lege of onderbenutte woningen, maar ook soepelere toegang tot betaalbare huisvestings- en werkmogelijkheden. Algemeener gesproken is het in kleine gemeenten ook makkelijker sociale netwerken te ontwikkelen die de integratievooruitzichten versterken. Tegelijkertijd brengen huisvestingsmogelijkheden in plattelandsgebieden die

leeglopen hun eigen uitdagingen met zich mee. Problemen als afgelegenheid, moeilijkere toegang tot diensten en werkmogelijkheden en het risico op isolatie suggereren dat het nastreven van de dubbele doelstelling van stadsvernieuwing en inclusie voor huisvesting begeleidende verzachtende maatregelen vereist.

De goede praktijk hieronder suggereert dat, zodra deze verzachtende maatregelen zijn ingesteld, de toegang van IBZ's tot huisvesting via stadsvernieuwingprojecten een win-winoplossing is waardoor lokale gemeenschappen opleven, concentratie in grootstedelijke gebieden wordt voorkomen en mogelijkheden worden gecreëerd voor het starten van een nieuw leven. Met andere woorden toont dit aan hoe het mogelijk is te garanderen dat IBZ's accommodatie vinden die adequaat is, terwijl tegelijkertijd trapsgewijze voordelen voor de economie en het sociale leven van de lokale gemeenschap worden gecreëerd.

Goede praktijken in één oogopslag

Ontvangst in kleine gemeenten en landelijke hoofdsteden - Spanje

Uitvoerende partij(en): Ministerie van Arbeid, Sociale Zaken en Gezinnen (DTASF) van de Catalaanse regering, Consell Comarcal (provincieraad), lokale economische actoren, NGO's

Via dit programma worden vluchtelingen die in grote steden aankomen herverdeeld over de regio met samenwerking van de Generaliteit van Catalonië (comité voor de ontvangst van vluchtelingen en mentors van het mentoringprogramma), gemeenteraden, provincieraden, de dienst openbare bewoning van Catalonië ([SOC](#)), maatschappelijke organisaties voor ontvangst van vluchtelingen en buurtverenigingen.

Het doel van het programma is het verbeteren van de toegang van vluchtelingen tot huisvesting en arbeidsmarkten door het voorkomen van concentratie in grootstedelijke gebieden en het doen opleven van leeglopende dorpen. Wanneer een geïnteresseerd gezin wordt geïdentificeerd, garandeert het programma dat verhuizing rekening houdt met het professionele profiel en onderwijsbehoeften van gezinsleden. Via de Tabel voor de Opvang van Vluchtelingen, bijvoorbeeld in de regio Terra Alta, worden vacatures en huisvestingsaanvragen verspreid onder gastorganisaties, die ondersteuning bieden aan het geïnteresseerde gezin. De provincieraad, de burgemeesters en de Generalitat de Catalunya (ontvangst- en mentorcomité) werken ook samen in het verhuizingsproces.

Het project wordt bevorderd en geëvalueerd door het ontvangstcomité voor vluchtelingen van de Generalitat de Catalunya en is in verschillende regio's in Catalonië gestimuleerd, vooral in Terra Alta, Les Garrigues, Pallars Sobirà, Pallars Jussà, La Segarra en Ripollès.

5. Aanpakken van speciale behoeften

Het wegnemen van barrières voor toegang tot huisvesting voor IBZ's vereist een benadering die problemen aanpakt die op grote schaal worden gevoeld **door de hele lokale bevolking** (bijv. tekort aan woningen, onbetaalbaarheid, baanonzekerheid), evenals specifieke integratiekwesties (bijv. toegang tot de arbeidsmarkt, toegang tot diensten en taalopleiding).

Ondanks het belang van deze **geïntegreerde aanpak** kunnen IBZ's met **speciale behoeften** te maken hebben met extra problemen bij het garanderen van adequate accommodatie. Dit is bijvoorbeeld het geval voor IBZ's met speciale zorgbehoeften die worstelen om onafhankelijk de woonlasten te kunnen betalen. Voor niet-begeleide migrantenkinderen is het belangrijk niet alleen geschikte leefomstandigheden te garanderen, maar ook op maat gemaakte diensten voor bescherming en persoonlijke ontwikkeling, inclusief psychologische en juridische bijstand en toegang tot onderwijs.

5 © Ketut Subiyanto / pexels.com

In deze gevallen moet het verstrekken van adequate accommodatie komen met gerichte en versterkende oplossingen die individueel welzijn bevorderen.

Goede praktijken in één oogopslag

Murcia's opvang voor integratie en zorg - Spain

Uitvoerende partij(en): Murcia Acoge

Het opvanghuis voor integratie en zorg voor herstellende migranten is in 2001 opgericht op initiatief van de regering van Murcia. De regering besloot later het programma te delegeren aan de NGO's Murcia Acoge en Caritas, waarbij de eerstgenoemde progressief de leidende rol op zich neemt.

De projectfaciliteiten bieden huisvesting en gezondheidszorg voor volwassen migrantenmannen en -vrouwen die een tijdelijke ziekte hebben en de huur of woonlasten niet kunnen betalen. Begunstigden hebben ook geen familieleden of betrouwbare sociale netwerken in de regio Murcia. Belangrijk is dat de diensten worden verstrekt ongeacht de legale status.

De beoogde begunstigden zijn voornamelijk migrantenwerknemers, maar andere migrantenprofielen (non-werknemers) kunnen ook toegang krijgen tot het programma. In de regio Murcia is een aanzienlijke aanwezigheid van seizoenwerkers uit Oost-Europa en Afrika. Veel van hen lijden aan

tijdelijke ziekten of hebben een bedrijfsongeval gehad en hebben langer medisch verlof nodig. Zwangere vrouwen hebben in het projectkader ook toegang tot gezondheidszorg.

Migranten worden meestal doorverwezen naar de projectcentra door de sociale diensten of door lokale zorgcentra. Om in aanmerking te komen voor het programma, moeten migranten voldoen aan enkele minimale vereisten (geen financiële middelen, gebrek aan of onvoldoende huisvestingsomstandigheden en/of gebrek aan sociale netwerken, minimale zelfstandigheid om te kunnen zorgen voor huishoudelijke basisactiviteiten). Het NGO-personeel houdt reguliere ochtendbezoeken, verstrekt eten en voert onderhoudsdiensten uit. Het NGO-personeel werkt ook aan het verbeteren van de integratie in de Spaanse samenleving. Het verblijf in het centrum is in eerste instantie beperkt tot drie maanden, maar kan worden verlengd tot volledig herstel.

De specifieke doelstellingen van het programma zijn:

- aanpassen van de huizen aan de behoeften van migranten die specifieke medische zorg nodig hebben;
- vragen om ondersteuning en samenwerking van de familieleden of sociale netwerken van de migranten;
- bieden van gratis accommodatie en eten voor migranten die geen middelen hebben en herstellen;
- bieden van uitgebreide en individuele aandacht voor elke begunstigde;
- bieden van medische en/of psychologische zorg, informeren van de migranten over hun gezondheidssituatie zodat ze actief kunnen deelnemen aan hun herstel;
- houden van training en leerworkshops voor het faciliteren van sociale inclusie;
- samenleven bevorderen;
- contact houden met bewoners aan het einde van hun verblijf om hen indien nodig te ondersteunen;
- bevorderen van het project door samenwerking te zoeken en de participatie van een groter aantal vrijwilligers.

Tijdens de pandemie was Murcia Acoge één van de weinige actieve huisvestingsprogramma's. Om deze reden ontving het speciale erkenning door de regionale overheid van Murcia.

Murcia Acoge is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het programma. De regionale overheid van Murcia is de donor van het programma. De overheid werkt ook zeer nauw samen met Murcia Acoge via de sociale diensten.

Het programma wordt geëvalueerd op basis van periodieke rapporten en via dagelijkse monitoring door het Murcia Acoge team. Er wordt ook een jaarlijkse evaluatie gedaan, vooral gericht op de profielen, ziekten en behoeften van de migranten.

Opvang voor niet-begeleide kinderen - Griekenland

Uitvoerende partij(en): Internationale organisatie voor migratie (IOM)

Momenteel wonen er 4.176 niet-begeleide migrantenkinderen (UMC) in Griekenland, met 62 opvangcentra met 1.637 plaatsen die hen actief opvangen. Ongeveer 2.844 UMC's wonen in accommodaties voor lange termijn, inclusief opvangcentra en semionafhankelijke appartementen of tijdelijke accommodaties zoals veilige zones en hotels. Zo'n 1.004 UMC's leven in informele of onveilige woonomstandigheden (kraken, dakloos zijn of vaak wisselen van soort accommodatie) (EKKA, 2020).

Het gebrek aan geschikte accommodaties voor UMC's in Griekenland heeft geleid tot het oprichten van gespecialiseerde opvangcentra terwijl ook de werking van bestaande opvangcentra wordt

gegarandeerd. Het project bestaat uit 6 opvangcentra voor UMC's in Griekenland met een totale capaciteit tot 131 plaatsen. De opvangcentra werden tot 31 december 2018 beheerd door de NGO PRAKSIS, terwijl de IOM het beheer vanaf 1 januari overnam.

De diensten die aangeboden worden door de IOM richten zich op de basisbehoeften van de begunstigden door het bieden van psychologische ondersteuning, juridisch advies en educatieve activiteiten. Naast geschikte leefomstandigheden garandeert het project het welzijn, de bescherming en persoonlijke ontwikkeling van de kinderen via op maat gemaakte beschermingsdiensten door gespecialiseerde professionals (bijv. directe psychosociale en juridische bijstand, educatieve activiteiten) gericht op hun integratie in de lokale gemeenschappen.

Deze opvangcentra ontvangen UMC's via een plaatsingsmechanisme dat beheerd wordt door het secretariaat voor de bescherming van niet-begeleide minderjarigen, in nauwe samenwerking met het relevante regionale openbaar ministerie voor minderjarigen. Het project is geïmplementeerd in de regio's Attica, Thessaloniki en Patra.

Includ-EU's bijdrage aan inclusievere huisvesting

Includ-EU zal de implementatie en toetsing van concrete pilotacties op regionale en lokale niveaus betrekken. In Italië ANCI houden Toscana en IOM een pilotproject om te investeren in al bestaande lokale netwerken en ontwikkelen een model van publieke-particuliere samenwerking voor inclusie van huisvesting.

Volgens de resultaten van het onderzoek "Ongelijke kansen. Immigranten en openbare volkshuisvesting in Toscane", in opdracht van de Afdeling welzijn en huisvestingsbeleid van de regio Toscane, is de noodzaak voor het bevorderen van huisvestingsintegratie in Toscane de afgelopen paar jaar gegroeid. In eerste instantie werd immigratie in werkelijkheid gedomineerd door vrouwen en gekoppeld aan huishoudelijk werk, waarbij nauwelijks of geen huisvesting nodig was. Vervolgens leidde gezinshereniging tot een toename in stabiele immigratie en de behoefte aan nieuwe huisvesting.

Uit hetzelfde onderzoek bleek ook dat het grootste deel van IBZ's in gehuurde accommodaties woont: 45 procent met zelfstandige accommodatie en 20 procent samenlevend of een accommodatie verstrekt door de werkgever. Wat betreft openbare huisvesting is de aanwezigheid van IBZ's het afgelopen decennium gestegen. In Florence ging dit bijvoorbeeld van 13,5 procent in 2000 naar 43 procent in 2010. De toegang van immigranten tot openbare huisvesting bleek echter moeilijker te zijn dan voor Italianen en met verschillen in de gemeenten.

Na de financiële crisis van 2008 verslechterde de al moeilijke inkomenssituatie van IBZ's, met een consequente toename van precare huisvestingsoplossingen en perioden van uitzetting. Bovendien kwamen situaties van onvoldoende of overbevolkte accommodaties en samenleven vaker voor onder IBZ's dan onder Italianen. Ten slotte blijven informele of onzekere woonomstandigheden een aanzienlijk, maar vaak niet-zichtbaar fenomeen.

Pilotproject Includ-EU

Het doel van het ANCI Toscana pilotproject is het ontwikkelen en bieden van een model dat inspeelt op de noodzaak voor tijdelijke huisvesting van migranten die geen recht hebben op ontvangstdiensten. Het pilotproject is specifiek op zoek naar:

- creëren van een permanent netwerk van sociale ondersteuning om migranten te helpen een nieuw huis te vinden;
- versterken van het integratie- en emancipatieproces;
- creëren en consolideren van lokale publiek-openbare partnerschappen met betrekking tot woningnood;
- identificeren van richtlijnen voor participatief projectontwerp en management voor het ondersteunen van de overdraagbaarheid van het project zelf.

Veelbelovend is dat het pilotproject gebaseerd zal zijn op een participatieve en experimentele aanpak. Dit betekent dat het IBZ's in lopende gezamenlijke woonprojecten zal opnemen die momenteel door openbare en particuliere bureaus in Toscane worden ontwikkeld.

De eerste stap van het project bestaat uit het in kaart brengen en analyseren van verschillende territoriale antwoorden op de behoeften van IBZ's voor tijdelijke huisvesting en het selecteren van drie territoria voor observatie van deelnemers of een praktijktest. Vervolgens identificeert het project sociale bronnen en belangrijke partijen betrokken bij het bieden van concrete antwoorden in de praktijk. De derde stap betreft betrokkenheid, luisteren en betrekken van een groep migranten in het co-ontwerp van workshops samen met bewoners van lokale gemeenschappen. Het doel van deze stap is het uitwerken van gezamenlijke oplossingen. Het laatste deel heeft betrekking op de implementatie van het project om belangrijke lessen te trekken voor de replicatie ervan.

In het algemeen zullen de verwachte resultaten van het project bestaan uit:

- het garanderen dat begunstigden een belangrijke rol hebben in de organisatie en het beheer van hun huis, meer communiceren met de woongemeenschap en het samen beheren van de woonlasten;
- het bieden van nieuwe instrumenten en sociale middelen voor lokale gemeenschappen om te reageren op woonbehoeften van IBZ's;
- het integreren van een participatieve benadering en een gezamenlijk woonmodel in het stedelijke bestuursproces;
- het integreren van resultaten van Includ-EU-pilotprojecten in beleid voor regionale ontvangst, inclusie en sociale cohesie.

Conclusies

Toegang tot adequate huisvesting wordt steeds uitdagender voor mensen die in de EU wonen. Onder hen worden vooral IBZ's overbelast met woonlasten en worstelen zij met toegang tot de onroerendgoedmarkt vanwege toenemende onbetaalbaarheid, discriminatie en barrières voor toegang tot diensten. Als hier rekening mee wordt gehouden en om het recht op huisvesting voor iedereen, inclusief IBZ's, te handhaven, is het belangrijk maatregelen te nemen die de inclusie van huisvesting bevorderen en ongelijkheden in de praktijk tegengaan.

Dit overzicht van beste praktijken inzake toegang voor huisvesting in Includ-EU-landen suggereert dat de volgende acties cruciaal zijn voor het handhaven van het recht op huisvesting van IBZ's:

- ⇒ **Bieden van holistische huisvestingsondersteuning:** om effectief en duurzaam te zijn, moeten acties op het gebied van huisvesting materiële ondersteuning bevatten (bijv. accommodatie op tijdelijke of lange termijn) en financiële maatregelen (bijv. garantiefondsen). Ze moeten ook bredere doelen voor sociale inclusie nastreven, betrokkenheid in lokale netwerken en toegang tot de arbeidsmarkt, onderwijs, gezondheidszorg en andere diensten ondersteunen.
- ⇒ **Partnerschappen op meerdere niveaus aangaan:** voorbeelden uit Includ-EU-landen laten zien dat het essentieel is de samenwerking van nationale, regionale en lokale autoriteiten en stakeholders te bevorderen om innovatieve huisvestingsprojecten te ontwikkelen.
- ⇒ **IBZ's betrekken:** voor het succes van deze projecten is het ook cruciaal IBZ's en lokale gemeenschappen te betrekken in projectontwerp en -implementatie. Zoals de goede praktijken in deze briefing laten zien, kan dit op verschillende manieren worden bereikt afhankelijk van het soort project en bestaande voorwaarden. Vormen van betrokkenheid van IBZ's kunnen variëren van gezamenlijke, co-huisvestingsprojecten tot co-ontwerp en planning.
- ⇒ **Verregaande maatregelen voor huisvestingsinclusie goedkeuren** waar grotere segmenten van de bevolking van kunnen profiteren, inclusief stadsvernieuwingsprojecten: Inclusie voor huisvesting van IBZ's kan en moet ten gunste komen van de hele gemeenschap. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt door te beginnen bij de behoeften van de lokale gemeenschap bij het plannen van inclusieprojecten voor huisvesting of door deze laatste open te stellen voor andere bewoners die te maken hebben met dezelfde huisvestingsproblemen.
- ⇒ **Ontwerpen van gerichte interventies:** praktijken en beleid gericht op inclusie van huisvesting moeten inclusief zijn en gericht op de behoeften van specifieke groepen IBZ's, inclusief niet-begeleide migrantenkinderen, personen die een ernstige ziekte hebben, seizoenwerkers en slachtoffers van geweld gebaseerd op geslacht. In breder opzicht is het belangrijk in gedachten te houden dat, terwijl een toenemend deel van de EU-bevolking te maken heeft met huisvestingsproblemen, IBZ's te maken hebben met specifieke en, in sommige gevallen, grotere uitdagingen vergeleken met andere groepen bewoners, bijvoorbeeld door taalbarrières en discriminatie. Om deze reden is het belangrijk te garanderen dat maatregelen voor inclusie van

huisvesting gericht en specifiek blijven, terwijl ook een groter segment van de bevolking hiervan kan profiteren.

- ⇒ **Systematisch verzamelen van huisvestingsgegevens voor het ontwerpen van effectiever, op feiten gebaseerd beleid:** het is ook cruciaal systematisch gegevens te verzamelen over de ontwikkeling van de huizenmarktdynamica, de toegang van IBZ's tot huisvesting en lokale behoeften voor huisvesting. De beschikbaarheid van gegevens over de toegang van IBZ's tot huisvesting zou het ontwerpbeleid verbeteren en garanderen dat acties op dit gebied echte behoeften en uitdagingen aangaan.
- ⇒ **Een geïntegreerde benadering toepassen** voor huisvesting en sociale inclusie: huisvestings- en maatschappelijk beleid zijn sterk met elkaar verbonden. Afgelegen plattelandsgebieden vragen om een geïntegreerde aanpak voor het garanderen van toegang tot andere diensten, inclusief zorg en onderwijs. Inclusie van huisvesting in stedelijke contexten vereist begeleidende maatregelen om toegang tot diensten mogelijk te maken en het risico op scheiding en uitsluiting tegen te gaan.

Bibliografie

- EKKA 2020. *Situation Update: Unaccompanied Children (UAC) in Greece, 15 December 2020* | [E.K.K.A. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ \(ekka.org.gr\)](#) (bekeken op 23 juni 2021).
- Eurostat 2020.a *Housing in Europe. Statistics Visualised*. 2020 Edition, Brussels.
- Eurostat 2020b. *Migrant Integration Statistics – Housing* | [Migrant integration statistics - housing - Statistics Explained \(europa.eu\)](#) (bekeken op 23 juni 2021).
- FEANTSA and Fondation Abbé Pierre 2018. *Third overview on housing exclusion in Europe, Brussels*.
- FEANTSA 2012. *On the way home? FEANTSA monitoring report on homelessness and homeless policies in Europe, Brussels*.
- Housing Europe 2021. *The State of Housing in Europe 2021*.
- International Organization for Migration (IOM) 2019. *Access to housing for International Protection Holders*. Research carried out within the DG REFORM Project “Technical Support for the Implementation of the National Plan for the Integration of International Protection Holders in Italy”, IOM, Rome.
- ISTAT 2015. *Le Persone senza Dimora in Italia. Anno 2014* (bekeken op 23 juni 2021).
- Kourachanis, N. 2015 Confronting homelessness in Greece during a time of crisis. *Social Cohesion and Development*, 10(2): 113-129.
- Κουραχάνης, Ν. 2017, Κοινωνικές Πολιτικές Στέγασης. Η Ελληνική Υπολειμματική Προσέγγιση, Αθήνα: Παπαζήση.
- OECD/European Union 2015 *Immigrants and housing, Indicators of Immigrant Integration 2015: Settling In*. OECD Publishing, Paris/European Union, Brussels.

Includ-EU

Huisvesting

The project is funded by the Asylum, Migration and Integration Fund of the European Union

www.includeu.eu

Dit project wordt gefinancierd door het AMIF-fonds van de Europese Unie